

РОЗДІЛ 4

ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ СИСТЕМ ТА ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

УДК 327 : 327.3

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2025.43.18>

ЗАГРОЗИ МИРУ ТА БЕЗПЕЦІ КРАЇНАМ АФРИКИ В РЕГІОНІ САХЕЛЯ У XXI СТ.

THREATS TO PEACE AND SECURITY OF AFRICAN COUNTRIES IN THE SAHEL REGION IN THE XXI CENTURY

Бондар Т.Ю.,

*orcid.org/0009-0002-9961-3212**магістрантка кафедри політології та міжнародних відносин
Національного університету «Львівська політехніка»*

Івасечко О.Я.,

*orcid.org/0000-0003-2141-3309**кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політології та міжнародних відносин
Національного університету «Львівська політехніка»*

В статті було проаналізовано загрози для миру та безпеки країнам Африки в регіоні Сахеля у XXI столітті, як елемент впливу на загальну безпекову систему Африки та Європи.

Значну увагу приділено ісламістським угрупованням та присутності російських приватних військових компаній в регіоні, як основним факторам підриву безпеки для держав регіону Сахель. Визначено низку інших загроз, зокрема, зміну клімату, організовану злочинність, економічні кризи та політичну нестабільність тощо, які мають вагомий вплив на розвиток держав та безпеку для суспільств.

В контексті дослідження вагомим фактором є залученість міжнародних організацій до врегулювання безпекової кризи в регіоні Сахель. Досліджено цивільні місії Організації Об'єднаних Націй, як один із інструментів зменшення напруги в регіоні Сахеля та сприяння встановленню миру і безпеки.

Висвітлюються спроби Європейського Союзу у встановленні безпеки та налагодженні повноцінного функціонування правової системи в країнах регіону Сахель. З цією метою здійснювались цивільні місії, як спроби посилити оборонну сферу та налагодити соціальну взаємодію у державах.

Досліджено спроби України налагодити дипломатичну взаємодію із державами Сахеля що розпочались після 2022. Додатково проаналізовано, чи отримала Україна успіх у створенні додаткових союзників проти РФ на африканському континенті.

Відмінність від інших наукових досліджень полягає у тому, що дослідження у цій статті розглядає загрози миру та безпеці державам Сахеля, як фактор, що впливає на загальну безпеку для Африки та Європи.

Наукова новизна дослідження полягає у новому підході до вивчення безпекової системи Африки, адже розглядається безпека окремого регіону. Це дає можливість виокремити загрози для миру і безпеки, їх особливості, та, відповідно, сформулювати можливі шляхи врегулювання кризових ситуацій.

Автори підкреслюють актуальність теми дослідження через необхідність проведення ретельного аналізу загроз миру та безпеці африканським державам у регіоні Сахеля у XXI столітті, причин їх виникнення, тенденцій та можливих сценаріїв їх модифікації в майбутньому. Зокрема, тема набуває додаткової актуальності через спроби України налагодити належний дипломатичний рівень з країнами Африки.

Ключові слова: загрози миру та безпеці, регіон Сахеля, тероризм, ісламістські угруповання, інтеграційні процеси.

The article analyzes the threats to peace and security of African countries in the Sahel region in the twenty-first century as an element of influence on the overall security system of Africa and Europe.

Considerable attention is paid to Islamist groups and the presence of Russian private military companies in the region as the main factors undermining security for the Sahel states. A number of other threats are identified, including climate change, organized crime, economic crises and political instability, etc. that have a significant impact on the development of states and security for societies.

In the context of the study, an important factor is the involvement of international organizations in resolving the security crisis in the Sahel region. The author analyzes the United Nations civilian missions as one of the tools to reduce tensions in the Sahel region and promote peace and security.

The article highlights the European Union's attempts to establish security and a fully functioning legal system in the countries of the Sahel region. To this end, civilian missions were carried out as attempts to strengthen the defense sector and establish social interaction in the states.

Ukraine's attempts to establish diplomatic cooperation with the Sahel states that began after 2022 are analyzed. Additionally, the author analyzes whether Ukraine has succeeded in creating additional allies against Russia on the African continent.

The difference from other scientific studies is that the research in this article considers threats to peace and security in the Sahel as a factor affecting the overall security of Africa and Europe.

The scientific novelty of the study lies in a new approach to the study of the African security system, as this is how the security of a particular region is considered. This makes it possible to identify threats to peace and security, their features, and, accordingly, to formulate possible ways to resolve crisis situations.

The authors emphasize the relevance of the research topic due to the need for a thorough analysis of threats to peace and security of African states in the Sahel region in the twenty-first century, their causes, trends and possible scenarios for their modification in the future. In particular, the topic is gaining additional relevance due to Ukraine's attempts to establish an appropriate diplomatic level with African countries.

Key words: threats to peace and security, Sahel region, terrorism, Islamist groups, integration processes.

Постановка проблеми. Тривалий час питання безпеки та миру в регіоні Сахеля все більше турбує міжнародну спільноту, адже загрози для держав цього регіону мають негативну тенденцію до стрімкого поширення та наростання. Африка залишається найбільш конфліктним континентом у світі через велику кількість війн, конфліктних протистоянь, переворотів та кризових ситуацій. Однак, недоцільно досліджувати Африку лише як один суб'єкт міжнародних відносин, при цьому, пропускаючи повз різноманітність окремих регіонів.

Необхідність дослідження регіону Сахель полягає у його геополітичному розташуванні, а також безпековій кризі, яка стрімко розвивається. Протягом останніх років в більшості держав регіону до влади прийшли військові хунти, все більше активізуються ісламістські угруповання, також дедалі сильніше вкорінюється російська пропаганда через залучення російських ПВК. Крім політичних та соціальних чинників, в регіоні відчутні наслідки зміни клімату, що призводить до нестачі продовольства та голоду.

Питання миру та безпеки держав регіону Сахель є актуальним для міжнародної спільноти, тому Європейський Союз та ООН тривалий час намагаються врегулювати конфліктні ситуації. Спроби ЄС встановити мир і безпеку відбувались за допомогою підтримки проєктів та ініціатив, допомоги групі G5 Sahel, а також через цивільні місії в Малі та Нігері задля розбудови залучення громадськості до правотворчих процесів і реформування правоохоронної системи. ООН підтримує контакти із державами регіону Сахеля через превентивну дипломатію, якою займається регіональне представництво UNOWAS та миротворчі місії. З початку нового століття в Сахелі було 3 активних місії – в Судані, Південному Судані та Малі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оскільки питання загроз миру та безпеці для держав Сахеля набирає актуальності, це викликає відповідний інтерес серед дослідників та науков-

ців. Так, цю тему досліджували такі науковці, як М. Галіто [с. 139, 12], П. М. Бріто [8], Д. Конерт [13], Н. Мінде [16], К. Ніссен [17], Т. Загола [4], Б. Бузан [с. 153, 9] та ін. У своїх працях вони розглядають визначення термінів «міжнародна безпека», «загрози миру та безпеці» тощо, досліджують історичні передумови існування сучасних безпекових загроз, вплив ісламістських угруповань на безпеку держав, а також спроби міжнародної спільноти врегулювати ситуацію.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження визначеної теми є розкриття загроз миру та безпеці країнам Африки в регіоні Сахеля у XXI ст., спроби міжнародної спільноти для протидії їх поширенню, а також дипломатична боротьба України за вплив в регіоні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Регіон Сахеля є складним в геополітичному плані, адже він об'єднує 11 держав Африки, простягається від Заходу і до Сходу та є своєрідною межею між пустельними землями та більш зародючими на півдні Африки. Попри те, що регіон Сахеля займає достатньо території, його населяє 400 мільйонів від населення усієї Африки. Більшість науковців та дослідників до Сахеля відносять наступні держави – Сенегал, Мавританія, Малі, Нігер, Буркіна-Фасо, Нігерія, Чад, Судан, Південний Судан, Еритрея та Ефіопія. Важливим фактором регіону є те, що він включає в себе різні нації, етноси, культури та релігії, які розділені між різними державами, що додає додаткові складнощі у врегулюванні ситуації. Крім того, тривалий час регіон Сахеля був розділений між трьома колоніальними державами – Великою Британією, Францією та Італією, що зумовило додаткові розбіжності в суспільстві. Ці фактори, а також те, що країни не мали власного державницького досвіду, призвело до відсутності сильної влади і незахищеності кордонів, чим вдало скористались ісламістські угруповання [8].

Основними ісламістськими терористичними угрупованнями, що вже тривалий час діють на

території держав Сахеля, є Боко Харам та AQIM [с. 139, 12]. AQIM – Організація Аль-Каїди в країнах ісламського Магрибу – є бойовою частиною Аль-Каїди, що діє на територіях Африки та перебуває в Алжирі. Вперше угруповання з'явилося в Алжирі з 1991 року під час громадянської війни. Метою AQIM є повалення уряду Алжиру та створення ісламської держави і саме заради цього терористи продовжують воювати в регіонах Магрибу та Сахеля. З початку 2000 р. угруповання почало поширюватись на Малі та Мавританію, а згодом просунулось ще на 7 держав регіону Сахель. Дослідники зазначають, що терористи поділили весь регіон Сахелю умовно на дві гілки, відповідно до яких вони і проводять свою діяльність. Першою є Яхія Абу Аммар Абід Хаммаду, що розташовується між південною частиною Алжиру та Тунісу, а також північною частиною Нігеру. Їх напади є більш терористичними та спрямовані та підриив стабільності, залучення терористів-смертників, боротьбу не тільки із офіційною владою держав, але і з цивільним населенням теж. Друга гілка оперує у Мавританії, північній частині Малі та на територіях південного Алжиру і має назву Тарік Бен Зіяд. На відміну від першої гілки, ці терористи відносять себе більше до африканського кримінального світу та займаються організованою злочинністю та бандитизмом [8].

Боко Харам – Західноафриканська провінція Ісламської держави, що діє на північному сході Нігерії, півночі Камеруну та Нігеру. Організацію було засновано у 2002 році і вона, як і AQIM, має на меті побудувати ісламську державу, правління в якій відбуватиметься за законами шаріату [с. 149, 12]. Причиною, чому Боко Харам розташувався саме в Нігерії, є те, що на півночі Нігерії переважна більшість населення належить до мусульманських етнічних груп з особливо впливовою організацією Хауса-Фулані, яка має досить тісний зв'язок з мусульманськими організаціями Африки та Близького Сходу. Діяльність Боко Харам є подібною до AQIM, адже вони теж здійснюють напади на цивільне населення, викрадають людей, здебільшого іноземців, з метою отримання викупу. Особливістю їх атак є те, що в основному вони політично вмотивовані і покликані створенню тієї мусульманської держави, 41 яку бачать самі терористи. Саме тому їх жертвами часто стають не лише цивільні та іноземці, але і мусульманські священнослужителі, які відкидають ідеї Боко Харам, та християни [6].

Російський вплив на держави Сахеля розпочався досить давно та мав різні форми, проте, на сьогодні його активним проявом стало залучення приватних військових кампаній. Перелік країн, в яких присутні російські ПВК, є досить великим – Мавританія, Малі, Алжир, Лівія, Судан, Чад, Центрально-Африканська Республіка, Конго,

Ангола, Мозамбік, Зімбабве, Мадагаскар, Ботсвана [13]. Фактично, росії вдалось поширити свої ПВК майже на весь континент. Проте, оскільки ми досліджуємо лише держави регіону Сахеля, то 46 варто перш за все звернути увагу на Судан, Чад, Мавританію та Малі. Причиною їх відправки є бажання кремля зберегти свій політичний та дипломатичний вплив на Африку, контроль офіційної влади в державах, де діють ПВК та забезпечення для себе маріонеткових союзників на міжнародній арені. Російські ПВК в Африці здебільшого виконують завдання охорони державної влади, стратегічних об'єктів, участі у бойових діях, підготовки армії, тощо.

Однією із перших держав регіону Сахель, де з'явилися російські ПВК, став Судан. Під час війни з Південним Суданом тогочасний президент Судану Омар аль-Башир здійснив офіційний візит до Москви із проханням надати Судану допомогу. Наслідком зустрічі двох диктаторів стала перша відправка до Судану кількох сотень найманців ПВК «Група Вагнера». Їх завданням стала охорона промислових об'єктів та критичної інфраструктури. У 2018 році проти правління Башара аль-Асада розпочалось повстання місцевого населення і вагнерівці успішно його придушили. У 2019 році Асада відправили у відставку, а ще через два роки владу в країні захопила військова хунта на чолі з генералом Абдель Фаттахом аль-Бурханом, який діяв за підтримки росії. Попри зміну влади, «Вагнер» продовжив своє перебування в країні, почав майже повністю контролювати промислові об'єкти та займатись збутом корисних копалин [13].

Що ж стосується Малі, то точна дата прибуття російських найманців до країни невідома. Вперше про це заговорили представники Франції та Британії, зазначивши, що російські бойовики втруtilись в громадянську війну в Малі. Причиною, чому ПВК були залучені до війни, може бути офіційне запрошення влади держави, яка не є стабільною через боротьбу, що тримає вже 10 років. На фоні постійних терористичних актів та сутичок із туарегами в Малі вже тричі відбулись державні перевороти лише за кілька останніх років. Наразі державою керує військова хунта, що прийшла до влади влітку 2021 року. Вважається, що саме вони і запросили «Групу Вагнера» для участі в бойових діях, а також для охорони важливих стратегічних об'єктів [13].

Нестабільністю влади російські ПВК скористались також і в Буркіна-Фасо, де у 2022 році відбулось одразу два перевороти і обидва були здійснені військовими, тож наразі керує країною капітан Ібрагім Траоре. За даними розвідки США, до перевороту могли бути причетні російські найманці, адже тривалий час вони намагались вийти на цю територію, проте, попередній прези-

дент не піддавався на вплив та не запрошував до себе російських бойовиків. А от після приходу до влади Траоре «Група Вагнера» все ж була запрошена в Буркіна-Фасо. Більше того, під її контроль віддали усі вугільні шахти країни, ніби то для охорони від нападів терористів [13].

У 2023 році відбулось форматування російських ПВК в Африці шляхом об'єднання усіх присутніх сил в єдиний «Африканський корпус». Метою для цього стало прагнення кремля збільшити контроль не тільки над державами Сахеля, але також і над власними силами, побоюючись можливих переворотів. За останні два роки ПВК також з'явилися в Нігерії та є потенційна загроза для Чаду, де росію підозрюють у втручанні у вибори президента [16].

Основними загрозами для Сахеля наразі, крім тероризму та присутності російських ПВК, які не були повноцінно досліджені у Normandy Index, є зміни клімату, нестабільність державної влади, поширення дезінформації, злочинність, у тому числі і транскордонна, кіберзлочинність, а також відсутність розвитку демократичних процесів. Це призводить до того, що з кожним роком ситуація в регіоні дедалі більше загострюється. Позитивним аспектом є розвиток Сенегалу та Мавританії, адже ці дві країни продовжують зберігати демократичний розвиток та займаються боротьбою із загрозами для власної національної безпеки [с. 10, 15].

ЄС та ООН тривалий час намагаються сприяти зменшенню загроз миру та безпеці державам регіону Сахель, використовуючи низку інструментів. У 2011 році членами ЄС було прийнято першу «Сахельську стратегію», яка містила покрокові заходи, що мали б гарантувати розвиток миру в державах регіону. У цьому документі було зафіксовано важливість розвитку держав Сахелю не лише у сфері безпеки, але і в інших також, що посилюватиме як держави, так і суспільства. Основними цілями стратегії, над якими мали працювати спільно сторони, стало усунення причин поширення бідності серед населення, формування додаткових можливостей для економічного розвитку, а також для соціального розвитку населення. Разом із розвитком цих сфер також було вказано на необхідність вирішення питань безпеки та встановлення миру в регіоні [17].

Прийняття стратегії також сприяло розвитку цивільних місій ЄС до країн Сахелю. Однією із перших місій стала місія із розбудови цивільного потенціалу Нігеру EUCAP Sahel Niger у 2012 році [10]. Основною метою діяльності місії було формування міцного та надійного сектору внутрішньої безпеки Нігеру, а також підготовка держави до захисту від різних загроз, які постають перед нею та регіоном в цілому. В її рамках представники ЄС працювали понад 10 років і офіційно

покинули Нігер у 2024 році. В місії було сформовано 4 основні напрямки, над якими мали спільно працювати обидві сторони. Це були систематичні проведення навчань, наставництво представниками ЄС місцевих спеціалістів, надання стратегічних порад та підтримка інфраструктури через забезпечення Нігеру необхідним обладнанням.

EUCAP Sahel Mali розпочала свою діяльність в січні 2015 року за запрошенням уряду Малі. В цей час в Малі вже тривала війна із повстанцями, які почали контролювати віддалені території на північному кордоні країни. Саме тому для уряду Малі було важливо налагодити свою владу в такій кризовій ситуації. Завданнями EUCAP Sahel Mali стали підтримка конституційного порядку незбройними засобами, сприяння демократичному розвитку та формування умов для встановлення тривалого миру в державі. Таким чином місія мала наростити власний потенціал держави для захисту перед внутрішніми та зовнішніми загрозами. Представники ЄС спільно з урядом Малі також почали реформу сектору безпеки, надаючи підтримку через проведення навчань, забезпечуючи матеріальною підтримкою та продовжуючи здійснення наставництва над малійськими колегами. До цього також додалися питання боротьби із тероризмом та організованою злочинністю, ефективне управління людським ресурсом заради демократичного розвитку держави, верховенство права, захист прав людини, гендерна рівність та активна діяльність громадянського суспільства [7].

Остання стратегія Європейського Союзу щодо держав Сахелю була прийнята у 2021 році. У ній було прописано аспекти із попередньої стратегії, а також було додано пункти щодо загроз кліматичних змін в регіоні Сахелю та сталого розвитку в державах. Першим пріоритетом діяльності було визначено співпрацю із питань миру та врядування, акцентуючи увагу на особливо вразливих країнах Сахелю. Не менш необхідними для розвитку регіону аспектами було визначено забезпечення населення базовими цивільними послугами, дотримання верховенства права, зміцнення інституцій, які займаються захистом прав людини, тощо. Перед прийняттям стратегії певний час тривали дебати в Парламенті ЄС, а також додаткові засідання комітетів, аби нова стратегія була сформована якісно та могла забезпечити надійний розвиток регіону [17].

Спроби ООН для врегулювання безпекової ситуації в державах регіону Сахель здійснювались через інструментарій превентивної дипломатії, а також шляхом проведення миротворчих місій. Першою такою миротворчою ініціативою у регіоні Сахелю стала місія ООН в Судані у 2005 році – UNMIS [19]. Передумовою для введення миротворчого контингенту стала майже двадцятирічна

війна Південного Судану за відокремлення від Судану та визнання його незалежності. Мандат місії визначав наступні завдання: контроль та перевірка виконання обома сторонами Угоди про припинення вогню та розслідування можливих порушень; спостереження за переміщенням озброєних груп, передислокацією сил обох сторін; сприяння створенню програми роззброєння, демобілізації та реінтеграції із приділенням особливої уваги щодо потреб жінок та дітей; допомога сторонам у координації багатосторонніми програмами допомоги, реструктуризації поліцейської служби в Судані відповідно до демократичних стандартів, а також розробка навчання для майбутніх працівників правоохоронних органів; спостереження на національних виборах, тощо.

Завершивши місію в Судані, Рада Безпеки ООН у липні 2011 року вирішила започаткувати нову місію тепер вже у Південному Судані. UNMISS стала новим інструментом для збереження миру та безпеки в суспільстві Південного Судану і є однією із небагатьох місій ООН, що продовжують діяти на території Африки і наразі мандат місії було продовжено до 2025 року [18]. Варто зазначити, що ця місія із самого початку була значно складнішою за попередню, адже від її самого початку в країні відбувались збройні конфлікти. Через 2 роки після оголошення незалежності у Південному Судані розпочалась громадянська війна між нілотськими народами нуер та дінка, тому у цих складних обставинах UNMISS залишалась однією із тих структур, які мали сприяти захисту цивільного населення від жахів війни. Саме тому основними завданнями місії стали захист цивільного населення країни, створення умов для сприяння доставки гуманітарної допомоги, моніторинг, розслідування та звітування щодо порушень гуманітарного права та прав людини. Після 2018 року до цих завдань додалась також підтримка імплементації угоди між сторонами та встановлення мирного процесу.

Місія ООН в Малі (MINUSMA) була розпочата у 2013 році після тривалої внутрішньої нестабільності в країні. У середині січня 2012 року Національний рух за визволення Азавада розпочав бойові дії проти малійського уряду. До цього додалися постійні напади Аль-Каїди та «Ісламської держави», які атакували великі міста країни, а також прикордонну територію. Армія Малі не була готова до протистояння, тому швидко втратила кілька міст на півночі, які перейшли під контроль туарегів. Метою місії стала стабілізація ситуації на півночі Малі, підтримка демократичного політичного переходу, захист цивільного населення від нападів туарегів та джихадистів, а також сприяння дотриманню прав людини в умовах тривалого конфлікту. Місія мала важливе значення для збереження державності Малі та

встановлення мирного процесу в середині країни, але зіштовхнулась із низкою труднощів, зокрема, нестабільною політичною системою, яка лише розхитувала ситуацію в країні та постійними бойовими діями. Однак, після зміни влади ставлення до присутності миротворчого контингенту змінилось і в липні 2023 року міністр закордонних справ країни Абдулай Діоп закликав ООН негайно вивести свої сили із країни, зазначивши, що MINUSMA стала частиною проблеми розпалювання міжобщинної напруги. 31 грудня 2023 року місія була остаточно завершена і основні сили покинули країну [14].

У цьому контексті важливо звернути увагу на спроби України відновити свій дипломатичний вплив на країни Африки після 2022 року. Так, відносини України із країнами Сахелю майже 30 років характеризувались ледь помітним політичним діалогом із окремими державами регіону, малою кількістю дипломатичних зустрічей, але відносно активними економічними зв'язками та залученням України до миротворчих ініціатив міжнародних організацій [2]. Наслідки такої пасивної політики відносно Сахелю, та й усієї Африки, Україні довелося спостерігати вже у 2022 році. 2 березня 2022 року в ООН було прийнято резолюцію ES-11/1, яка засуджувала вторгнення росії до України та закликала рф негайно повернути свої війська назад. В результаті голосування резолюцію підтримала 141 держава, 35 утримались від голосування і ще 5 проголосували «проти». Серед країн Сахелю підтримали Україну лише Нігер, Нігерія, Чад та Мавританія, 93 натовість Малі, Судан, Південний Судан, Буркіна-Фасо та Сенегал утримались від голосування, а Еритрея проголосувала проти, підтримавши таким чином росію [3].

Після подій, які сталися на міжнародній арені на початку повномасштабного вторгнення, очільник МЗС Дмитро Кулеба назвав новий етап двосторонніх відносин із Африкою «українсько-африканським ренесансом». Причиною цього стало те, що Україна розпочала нову зовнішньополітичну стратегію щодо співпраці із африканськими державами, яка мала би базуватись як на стабільному політичному діалозі, так і на взаємовигідних кроках обох сторін. Фактично, у стратегії було визнано, що Україна може допомогти Африці у низці важливих сфер, в той час як Африка може підтримати Україну у її прагненні до встановлення миру та суверенітету на усіх своїх територіях. Поступово, протягом 2022-2024 рр. вдалось налагодити дипломатичні контакти і на певний час Нігерія навіть стала африканським союзником для України. Проте, ситуація загострилась у 2024 році.

Проте, у липні 2024 р. з'явилась інформація про напад повстанців на російських бойовиків у Малі, в наслідок чого було ліквідовано 84 вагнерівців та 47 представників малійської армії і захоплено

зброю та техніку останніх.[5]. Одразу після цього з'явилися фото з місця події, на яких зображені туареги із українським прапором, що свідчило про підтримку України в організації цього нападу. Згодом автентичність фото була підтверджена окремими особами із сил оборони та безпеки України. Вже 4 серпня 2024 року Малі офіційно оголосила, що розриває дипломатичні відносини із Україною через її втручання у внутрішні справи країни та підтримку тероризму в цілому регіоні. Важливо, що в офіційній заяві була низка проросійських пропагандистських назв для України, зокрема і використання суто російського терміну «неонацистський режим у Києві». Через два дні після цього дипломатичні відносини із Україною розірвав також Нігер, який разом із Малі і Буркіна-Фасом перебуває у складі Альянсу держав Сахелю. Сама ж Буркіна-Фасо викликала українського представника до МЗС для проведення розмови. Долучилось до загального засудження також і МЗС Сенегалу, де спочатку опублікували коментар щодо цієї ситуації, згодом видалили його, викликали українського посла та опублікували комюніке щодо засудження втручання України у внутрішню ситуацію держав Сахелю. Згодом, Малі, Буркіна-Фасо і Нігер звернулись до Ради Безпеки ООН із заявою щодо засудження українського сприяння тероризму в регіоні Сахелю. Очільники держав вимагали вжити заходів, аби покласти край українському втручання в безпеку регіону [1].

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Загрози миру та без-

пеці для держав регіону Сахель дедалі більше набувають небезпечних тенденцій до поширення, що становить небезпеку для Африки та Європи. Основними загрозами на сьогодні є діяльність ісламістських угруповань, присутність російських ПВК, терористична діяльність, організована злочинність, кліматичні зміни, економічні кризи, нестабільність влади тощо. Негативним аспектом є те, що все більше держав очолюються військовими хунтами, що може мати негативні наслідки для розвитку регіону.

Спроби ЄС та ООН врегулювати ситуацію тривали досить довго, але досі вони не мали успіху. Якщо ЄС намагався розвинути правову держави та налагодити соціальну взаємодію, що могло би сприяти вирішенню певних загроз для миру і безпеки, то інструментом ООН стало врегулювання конфліктних ситуацій через здійснення миротворчих місій. Проте, з низки причин поставлених завдань не вдалось досягнути і наразі активність міжнародної спільноти в Сахелі є досить низькою через несприйняття допомоги від Європи. Що ж до дипломатичних спроб України налагодити дипломатичні контакти, то і досі залишається низка проблем, які постають перед країнами. Зокрема, однією з них є російська пропаганда, яка має досить сильний вплив.

Підсумовуючи описаний вище матеріал, можемо дійти висновку, що тема дослідження не втратить свою актуальність і буде надалі досліджуватись через стрімке поширення загроз для миру і безпеки в регіоні Сахеля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Буркіна-Фасо, Малі та Нігер заявили Радбезу ООН, що Україна нібито підтримує тероризм. *Суспільне новини*. 21.08.2024. URL: <https://suspiine.media/818439-burkina-faso-mali-ta-niger-zaavili-radbezu-oon-so-ukraina-nibito-pidtrimue-terorizm/> (дата звернення: 05.03.2025)
2. Відносини України із країнами Близького Сходу та Африки. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spirovbitnictvo/5-td> (дата звернення: 05.03.2025)
3. Генасамблея ООН засудила вторгнення Росії і закликала негайно вивести війська з України. *Європейська правда*. 02.03.2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/2/7135096/> (дата звернення: 05.03.2025)
4. Загола Т. Теоретичні підходи до дослідження співвідношення понять «міжнародна безпека», «колективна безпека» та «глобальна безпека». *Вісник ХНТУ. Публічне управління та адміністрування*. 2022. №4 (83). С. 133-138. (дата звернення: 05.03.2025)
5. Повстанці в Малі заявили про вбивство ними 84 "вагнерівців". *DW*. 02.08.2024. URL: <https://www.dw.com/uk/povstanci-v-mali-zaavili-pro-vbivstvo-nimi-84-vagnerivciv-za-kilka-dniv/a-69836196> (дата звернення: 13.03.2025)
6. A "Sahelian" or a "Littoral" Crisis? Examining the Widening of Nigeria's Boko Haram Conflict." *Hudson Institute*. 05.04.2023. URL: <https://www.hudson.org/sahelian-or-littoral-crisis-examining-widening-nigerias-boko-haram-conflict> (дата звернення: 05.03.2025)
7. About EUCAP Sahel Mali. EUCAP Sahel Mali. URL: https://www.eeas.europa.eu/eucap-sahel-mali/about-eucap-sahel-mali_en?s=331 (дата звернення: 05.03.2025)
8. Brito P. Religious terrorism in the Sahel. Causes, means and impact. *Center for Global Affairs & Strategic Studies*. 2021. URL: <https://www.unav.edu/web/global-affairs/detalle/-/blogs/religious-terrorism-in-the-sahel-causes-means-and-impact-2> (дата звернення: 13.03.2025)
9. Buzan B. People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations. *University of North Carolina Press*. 1983. С. 153-170. (дата звернення: 13.03.2025)

10. EUCAP Sahel Niger: European Union Capacity-Building – Civilian Mission. *EEAS*. 30.10.2020. URL: https://www.eeas.europa.eu/eucap-sahel-niger/eucap-sahel-niger-european-union-capacity-building-civilian-mission_und_en (дата звернення: 14.03.2025)
11. How Russia Is Restructuring Wagner Group's Africa Operations. *Wall Street Journal*. 02.11.2023. URL: <https://www.wsj.com/video/series/in-depth-features/how-russia-is-restructuring-wagner-groups-africa-operations/32272869-3B47-4037-9135-1FA4F2004B4E> (дата звернення: 14.03.2025)
12. Galito M. Terrorism, ethnicity and Islamic extremism in Sahel. *Universidade Autónoma de Lisboa*. 2012. №3. С. 139-152. (дата звернення: 14.03.2025)
13. Kohnert D. The impact of Russian presence in Africa. *GIGA Institute for African Studies*. 2022. №112567. С. 2-15. (дата звернення: 05.03.2025)
14. Mali: UN peacekeeping mission ends after decade. *BBC News*. 31.12.2023. URL: <https://www.bbc.com/news/world-africa-67851525> (дата звернення: 29.10.2024)
15. Mapping threats to peace and democracy worldwide. Normandy Index 2024. *European Parliamentary Research Service*. 2024. С. 4-67. (дата звернення: 05.03.2025)
16. Minde N. Russia's Africa Corps – more than old wine in a new bottle. *Institute for Security Studies*. 07.03.2024. URL: <https://issafrica.org/iss-today/russias-africa-corps-more-than-old-wine-in-a-new-bottle> (дата звернення: 05.03.2025)
17. Nissen Ch. Europe's role in the Sahel. *Danish Institute for International Studies*. 27.05.2024. URL: <https://www.diis.dk/en/research/europes-role-in-the-sahel> (дата звернення: 05.03.2025)
18. United Nations Mission in South Sudan. Official website. URL: <https://unmiss.unmissions.org/mandate> (дата звернення: 13.03.2025)
19. United Nations Mission in Sudan. Official website. URL: <https://unmis.unmissions.org/> (дата звернення: 13.03.2025)

Дата першого надходження рукопису до видання: 25.11.2025
 Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 11.12.2025
 Дата публікації: 31.12.2025